

POLACY O CZŁONKOSTWIE W UNII EUROPEJSKIEJ PRZED REFERENDUM

Warszawa, czerwiec 2003 r.

Przeprowadzony w dniach 10-12.05.2003 r., a więc na miesiąc przed referendum akcesyjnym, sondaż TNS OBOP wykazał, że:

- Mniej więcej tyle samo Polaków twierdziło, że czuje się wystarczająco dobrze poinformowanymi o członkostwie Polski w Unii Europejskiej (48%) i że nie czuje się wystarczająco poinformowanymi (46%). Po raz pierwszy liczba *niepoinformowanych* spadła poniżej 50%.
- Zdecydowany zamiar wzięcia udziału w referendum wyraziło 57% uprawnionych do głosowania; jest to najwyższy wynik z dotychczasowych. Dodatkowe 26% powiedziało, że “raczej” pójdzie głosować, ale przewidując frekwencję tych deklaracji nie należy brać pod uwagę. Brak zainteresowania głosowaniem w referendum wyraziło 8% dorosłych Polaków, a 9% osób jeszcze nie wie, czy weźmie udział w referendum.
- 74% spośród osób, które zadeklarowało chęć głosowania w referendum, stwierdziło, że poprze w nim członkostwo Polski w Unii. 16% będzie przeciw, a 10% jeszcze nie wie, jak będzie głosować. Gdyby pominąć osoby niezdecydowane, udział zwolenników członkostwa do przeciwników wyniesie 83% do 17%.
- Badani spodziewają się korzyści z wejścia Polski do UE – największych w dziedzinie swobody podróżowania, możliwości pracy i stanu środowiska naturalnego (70% i więcej). Tylko w jednej dziedzinie, ale istotnej, względna większość uważa, że stracimy na wejściu do UE – jest nią poziom cen dóbr konsumpcyjnych (47% do 29%).

Cytowanie, publiczne odtwarzanie, kopiowanie oraz wykorzystywanie w innej formie danych, informacji i opracowań zawartych w tej publikacji jest dozwolone pod warunkiem podania źródła.

* * *

Komunikat przedstawia wyniki kolejnej edycji badania Euro-Track, zrealizowanej przez TNS OBOP w dniach 10-12 maja 2003 r., na miesiąc przed referendum akcesyjnym¹. Był to ostatni „europejski” sondaż TNS OBOP przed tym wydarzeniem. W badaniu tym ustalono subiektywny stopień poinformowania Polaków na temat członkostwa Polski w Unii Europejskiej, zbadano gotowość do udziału w referendum i zamierzony sposób głosowania. Uzyskane w maju wyniki porównywano z wynikami badań poprzednich, co pozwoliło zobaczyć je na tle, czasem nawet kilkuletnich, tendencji.

POINFORMOWANIE NA TEMAT CZŁONKOSTWA POLSKI W UE

Mniej więcej tyle samo Polaków twierdzi, że czuje się wystarczająco dobrze poinformowanymi o członkostwie Polski w UE (48%) i że czuje się niewystarczająco (46%). Tę dwupunktową przewagę mają jednak osoby, które czują się *dobrze* poinformowane. Spojrzenie na tabele z wynikami pomiarów od grudnia 1988 roku pokazuje, że *sytuacja, gdy poinformowanych jest więcej niż niepoinformowanych zdarzyła się po raz pierwszy*. Po raz pierwszy też niepoinformowani stanowią *mniej* niż połowę badanych – dotychczas zawsze było ich więcej niż 50 %.

Dane w proc.

POCZUCIE POINFORMOWANIA O CZŁONKOSTWIE POLSKI W UE

Trwa dyskusja na temat członkostwa* Polski w Unii Europejskiej. Czy czuje się Pan(i) wystarczająco poinformowany(a) na ten temat?

	XII.98	V.99	X.99	IV.00	X.00	V.01	XI.01	II.02	III.02	IV.02	V.02	VI.02	VII.02	VIII.02 (1)	VIII.02 (2)	IX.02	X.02 (1)	X.02 (2)	XI.02	XII.02	I.03	II.03	III.03	IV.03	V.03
czuję się wystarczająco dobrze poinformowany(a)	18	21	22	26	25	27	26	30	31	32	33	34	36	34	43	40	38	37	39	37	39	35	38	43	48
czuję się niewystarczająco poinformowany(a)	72	70	68	67	69	67	65	64	63	63	62	61	58	59	53	55	56	58	56	57	56	60	56	53	46
trudno powiedzieć	10	9	10	7	6	6	9	6	6	5	5	5	6	7	4	5	6	5	5	6	5	5	6	4	6

¹ Badanie przeprowadzono w dniach 10 - 12. 05. 2003 r. na reprezentatywnej losowej próbie mieszkańców Polski powyżej 15 roku życia. Zrealizowano 1007 wywiadów. Maksymalny błąd statystyczny wynosi +/-3,0% przy wiarygodności oszacowania równej 95%.

**Do października 2000 r. sformułowanie pierwszej części pytania było następujące: „Trwa dyskusja na temat wejścia Polski do Unii Europejskiej.*

DEKLAROWANY UDZIAŁ W REFERENDUM AKCESYJNYM

Poczucie bycia dobrze poinformowanym wzrosło w ciągu miesiąca o 5 punktów – wzrosła też gotowość do wzięcia udziału w referendum. Jest to najwyższy wynik w dotychczasowych badaniach.

Ważniejsze jest, że po raz pierwszy odsetek *zdecydowanych* deklaracji udziału w referendum przekroczył, i to wyraźnie 50% uprawnionych do głosowania; tu nastąpił wręcz skokowy przyrost deklaracji - z 49 do 57%; dodatkowe 26% dorosłych badanych deklaruje, że skłania się do wzięcia udziału w referendum („raczej tak”). Doświadczenie badawcze TNS OBOP wskazuje, że rzeczywista frekwencja w wyborach bliska jest odsetkowi badanych, którzy w przedwyborczych sondażach chęć wzięcia udziału w głosowaniu deklarują w sposób *zdecydowany* - badani, którzy mówią tylko „raczej tak”, zwykle zostają w domu. Gdyby więc referendum odbywało się na początku maja, to frekwencja, choć niewysoka, wyraźnie przekroczyłaby wymagany dla jego ważności próg 50% uprawnionych.

UDZIAŁ W REFERENDUM																			
osoby w wieku 18 lat lub więcej																			
W dniach 7-8 czerwca odbędzie się referendum w sprawie przystąpienia Polski do Unii Europejskiej. Czy weźmie Pan(i) w nim udział?	II.02 n=931	III.02 n=958	IV.02 n=932	V.02 (1) n=963	V.02 (2) n=959	VI.02 n=945	VII.02 n=970	VIII.02 (1) n=958	VIII.02 (2) n=942	IX.02 n=939	X.02 (1) n=938	X.02 (2) n=945	XI.02 n=956	XII.02 n=946	I.2003 n=935	II.2003 n=926	III.2003 n=940	IV.2003 n=954	V.2003 n=939
zdecydowanie tak	43	38	40	47	43	41	45	42	45	45	45	44	46	47	47	47	49	49	57
Raczej tak	27	34	32	25	29	30	35	29	31	32	31	29	30	29	31	31	30	29	26
Raczej nie	10	9	9	8	7	7	6	9	7	6	8	7	7	8	6	7	6	8	3
zdecydowanie nie	7	9	9	12	10	12	7	11	9	9	7	10	9	8	8	7	7	8	5
jeszcze nie wiem	13	10	10	8	11	10	7	9	8	8	9	10	8	8	8	8	8	6	9

Dane w proc.

POPARCIE DLA CZŁONKOSTWA POLSKI W UNII EUROPEJSKIEJ

Trzy czwarte, a dokładnie 76% spośród osób, które zdecydowanie zadeklarowały chęć głosowania w referendum, twierdzi, że poprze w nim członkostwo Polski w Unii. 17% twierdzi, że będzie przeciw, a 7%, że nie zdecydowało jeszcze czy opowie się za czy

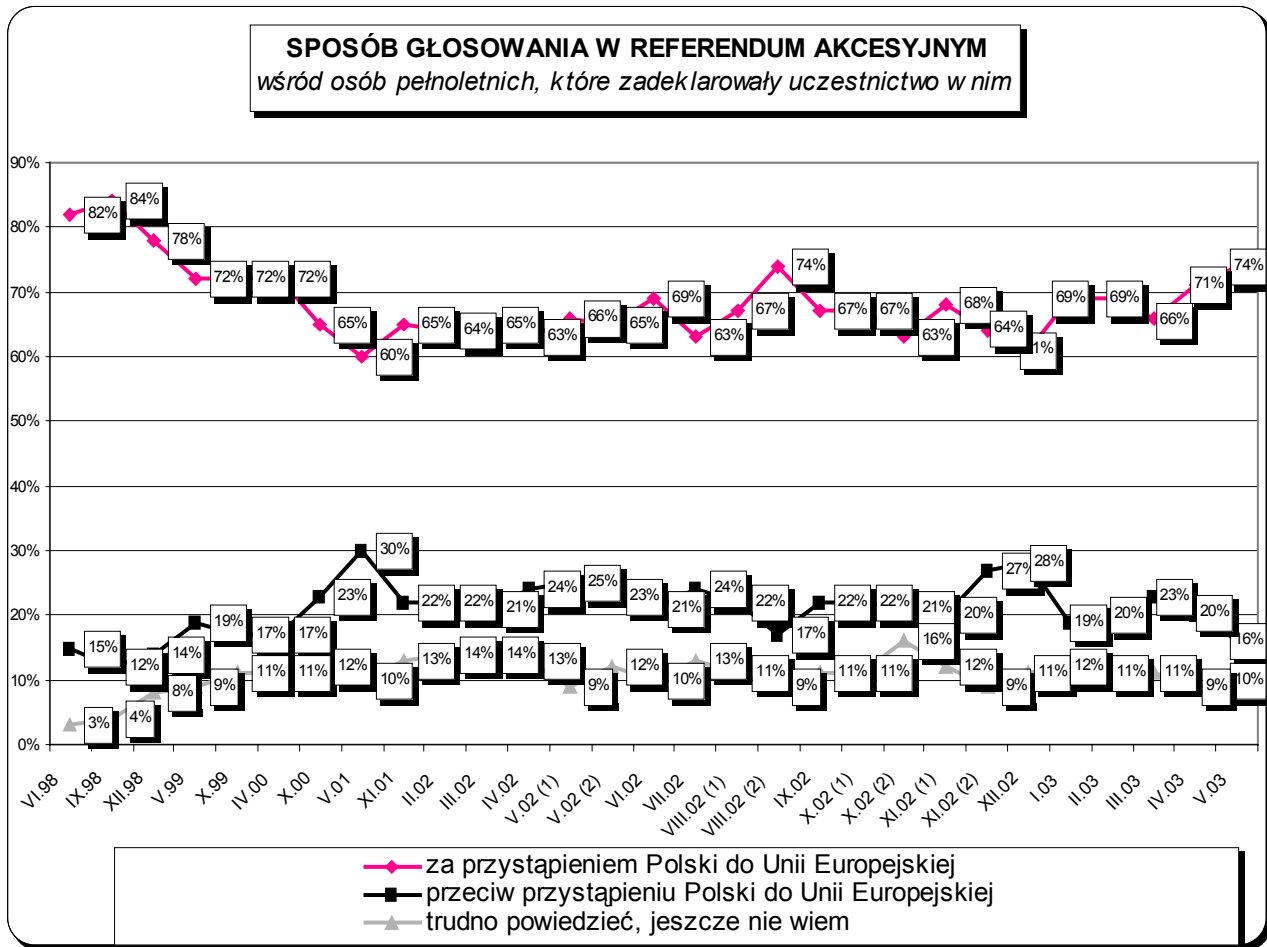
przeciw. Wśród badanych, którzy tylko skłaniają się do udziału w referendum („raczej tak”), 71% zamierza głosować „za”, 13% „przeciw”, a 16% jeszcze nie wie. Ten wzrost poparcia dla UE doprowadził je do poziomu z sierpnia 2002 r., krótkiego momentu po wizycie Jana Pawła II, kiedy poparcie przekroczyło poziom 70%. Najwyższe, ponad 80% poparcie dla UE zaobserwowano w 1998 r. – zapewne było ono w większym niż dzisiaj stopniu poparciem dla samej idei przystąpienia Polski do UE.

SPOSÓB GŁOSOWANIA W REFERENDUM

- wśród pełnoletnich osób, które zadeklarowały uczestnictwo w nim

A czy głosował(a)by wtedy Pan(i) za przystąpieniem czy przeciw przystąpieniu Polski do Unii Europejskiej?	II.02 n=649	III.02 n=682	IV.02 n=672	V.02 (1) n=694	V.02 (2) n=692	VI.02 n=662	VII.02 n=768	VIII.02 (1) n=682	VIII.02 (2) n=715	IX.02 n=721	X.02 (1) n=708	X.02 (2) n=692	XI.02 n=727	XII.02 n=725	I.2003 n=728	II.2003 n=721	III.2003 n=746	IV.2003 n=740	V.2003 n=776
za przystąpieniem Polski do Unii Europejskiej	64	65	63	66	65	69	63	67	74	67	67	63	68	61	69	69	66	71	74
Przeciw przystąpieniu Polski do Unii Europejskiej	22	21	24	25	23	21	24	22	17	22	22	21	20	28	19	20	23	20	16
trudno powiedzieć, jeszcze nie wiem	14	14	13	9	12	10	13	11	9	11	11	16	12	11	12	11	11	9	10

Dane w proc.

Ci, którzy nie mają zamiaru głosować w referendum, znacznie częściej niż ci, co głosować zamierzają, są przeciw przystąpieniu Polski do Unii. Przeciw głosowałoby 16% spośród badanych, którzy zamierzają głosować, a 29% spośród badanych, którzy głosować nie zamierzają. Wśród osób, które nie mają zamiaru głosować, jest mniej więcej tyle samo zwolenników (33%), co przeciwników (29%) wejścia Polski do UE, podczas gdy wśród zdecydowanie zamierzających głosować proporcja ta wynosi, jak pamiętamy, 76:17. Krótko, zwolennicy wejścia Polski do UE wybierają się na referendum znacznie częściej niż przeciwnicy.

SPOSÓB GŁOSOWANIA W REFERENDUM

wśród pełnoletnich osób, bez względu na to, czy deklarują udział w referendum, czy nie

A czy głosował(a)by wtedy Pan(i) za przystąpieniem czy przeciw przystąpieniu Polski do Unii Europejskiej?	OGÓŁ SPOŁECZEŃSTWA		V.2003		
	III.2003	IV.2003	OGÓŁ SPOŁECZEŃSTWA	osoby, które mają zamiar głosować	osoby, które nie mają zamiaru głosować
	N=934	N=950	N=939	n=776	n=81

za przystąpieniem Polski do Unii Europejskiej	56	60	66	74	33
przeciw przystąpieniu Polski do Unii Europejskiej	24	23	17	16	29
trudno powiedzieć, jeszcze nie wiem	20	17	17	10	38

Dane w proc.

Uwarunkowania społeczno-demograficzne:

Wraz z lepszym wykształceniem, większym zadowoleniem z własnej sytuacji materialnej oraz wraz z wyższym stopniem zainteresowania polityką wzrasta poparcie dla wejścia do Unii, zdecydowana chęć głosowania w referendum oraz poczucie poinformowania o członkostwie Polski w Unii.

Miejsce zamieszkania nie ma prostego wpływu na postawy wobec przystąpienia Polski do UE. Ludzie na wsi czują się poinformowani w takim samym stopniu jak mieszkańcy wielkich miast, ale zdecydowane deklaracje udziału w wielkich miastach (67%) są znacznie częstsze niż na wsi (49%). Także głosowanie „za” częściej zapowiadają mieszkańcy miast (84-90%) niż wsi (72%).

Zdecydowani na udział w referendum są najczęściej kierownicy i specjaliści (84%) oraz rolnicy (69%), z tym jednak, że pierwsi dokładnie dwa razy częściej niż drudzy (82% i 42%) zamierzają głosować „za”!

Sympatie partyjne (mierzone pytaniem, na kandydatów jakiej partii badany by głosował, gdyby w najbliższą niedzielę odbyły się wybory do Sejmu) są bardzo istotne dla głosowania w referendum. Zwolennicy partii pronijnych wyraźnie częściej niż sympatycy partii pozostałych zamierzają wziąć udział w referendum. Ciekawe jednak, że zwolennicy partii pronijnych zdecydowanie częściej zamierzają głosować „za” niż zwolennicy partii antyunijnych zamierzają głosować „przeciw”. „Za” zamierza głosować nawet większość zwolenników LPR i Samoobrony! Ulegają oni pronijnemu klimatowi społecznemu.

Dane w proc.

Aktualne preferencje wyborcze	Zdecydowany + umiarkowany zamiar udziału w referendum	Zamiar głosowania za i przeciw przystąpieniu Polski do UE
PO	93+5	97-3

SLD	85+13	98-2
PiS	72+26	93-7
LPR	64+30	56-44
PSL	57+36	82-18
Samobrona	43+42	53-47

CO ZYSKAMY, A CO STRACIMY PO WEJŚCIU POLSKI DO UE

Subiektywny bilans korzyści, jakie Polacy odniosą i strat, jakie Polacy poniosą po wejściu Polski do Unii Europejskiej jest przedmiotem badań OBOP od 2000 r. W maju tego roku już po raz czwarty zadano pytanie „Czy sądzi Pan(i), że w następujących sprawach Pan(i) osobiście lub Pana(i) najbliżsi raczej zyskają, czy też raczej tracą, jeśli Polska stanie się członkiem Unii Europejskiej?”. Sprawy, co do których badany miał się wypowiedzieć to: możliwości kształcenia, możliwości podróżowania, pozycja na rynku pracy, poziom cen dóbr konsumpcyjnych, środowisko naturalne w miejscu zamieszkania, poziom życia i poczucie dumy z naszego kraju. W tabelach pokazano odpowiedzi uzyskane w maju 2003 roku oraz ich zmiany w latach 2000-2003.

Dane w proc.

Czy sądzi Pan(i), że w następujących sprawach Pan(i) osobiście lub Pana(i) najbliżsi raczej zyskają, czy też raczej stracą, jeśli Polska stanie się członkiem Unii Europejskiej?					
	na pewno skorzystam(y)	raczej skorzystam(y)	raczej stracę (stracimy)	na pewno stracę (stracimy)	trudno powiedzieć
możliwość podróżowania	47	40	3	1	9
możliwość kształcenia	32	45	5	2	16
środowisko naturalne w Pana(i) miejscu zamieszkania	25	45	6	2	22
pozycja na rynku pracy	19	41	15	4	21
poczucie dumy z naszego kraju	19	36	12	4	29
poziom życia	12	35	23	7	23
poziom cen dóbr konsumpcyjnych	9	20	34	13	24

Generalnie zatem, badani spodziewają się korzyści z wejścia Polski do UE – największych w dziedzinie swobody podróżowania, możliwości pracy i stanu środowiska naturalnego (70% i więcej). Tylko w jednej dziedzinie, ale bardzo istotnej, *względna* większość uważa, że stracimy na wejściu do UE – jest nią poziom cen dóbr konsumpcyjnych (47% do 29%). To ostatnie przekonanie jest wszechobecne - panuje w każdej z kategorii wieku, wykształcenia i miejsca zamieszkania.

Pod *każdym* z badanych względów, wraz z wykształceniem rośnie optymizm i pod *każdym* z badanych względów na wsi, a zwłaszcza wśród rolników obawy przed konsekwencjami przystąpienia Polski do UE występują najczęściej. Zawsze też dobra własna sytuacja materialna sprzyja oczekiwaniu korzyści niż strat. Pokazują to tabele aneksowe.

Ponieważ pytanie to zadawano od 2000 roku, można zobaczyć (w tabeli) jak w tym czasie zmieniły się nadzieje i obawy związane z przystąpieniem Polski do UE.

Dane w proc.

Czy sądzi Pan(i), że w następujących sprawach Pan(i) osobiście lub Pana(i) najbliżsi raczej zyskają, czy też raczej stracą, jeśli Polska stanie się członkiem Unii Europejskiej?												
	skorzystam(y)				stracę (stracimy)				trudno powiedzieć			
	2000	2001	2002	2003	2000	2001	2002	2003	2000	2001	2002	2003
możliwości podróżowania	81	76	83	87	7	7	8	4	12	17	9	9
możliwości kształcenia	60	57	70	77	18	18	15	7	22	25	15	16
środowisko naturalne w Pana(i) miejscu zamieszkania	60	46	62	70	15	20	17	8	25	34	21	22
pozycja na rynku pracy	45	49	54	60	31	27	29	19	24	24	17	21
poczucie dumy z naszego kraju	59	39	54	55	16	28	27	16	25	33	19	29
poziom życia	43	39	49	47	34	30	31	30	23	31	20	23
poziom cen dóbr konsumpcyjnych	34	29	33	29	44	43	45	47	22	28	22	24

Okazuje się, że:

1. W latach 2000-2003 z roku na rok systematycznie upowszechniało się przekonanie, że wraz z wejściem Polski do UE poprawimy sobie pozycję na rynku pracy (wzrost z 45 do 60%).
2. W roku 2003 zanotowano najwyższy odsetek badanych przekonanych, że na wejściu do Unii zyskają oni w dziedzinie możliwości kształcenia (wzrost z 60 do 77%), podróżowania (wzrost z 81 do 87%), środowiska naturalnego (wzrost a 60 do 70%).
3. Istnieje ogólna tendencja do wzrostu optymizmu w zakresie poziomu życia.
4. Oczekiwania związane z poziomem cen podlegają wahaniom, ale przewaga pesymistów nad optymistami raczej rośnie niż maleje.

Generalnie, tendencje optymistyczne przeważają nad pesymistycznymi i zapewne jest to jednym z powodów wysokiego poparcia dla przystąpienia Polski do Unii Europejskiej.

Subiektywne poczucie poinformowania o członkostwie w UE

	liczba osób	wystarczająco dobrze poinformowany	niewystarczająco poinformowany	trudno powiedzieć
		%	%	%
OGÓŁEM	1007	48	46	6
Płeć				
mężczyzna	483	52*	42*	6
kobieta	524	44*	49*	7
Wiek				
15-19	106	44	53	3
20-29	197	49	44	6
30-39	159	47	45	7
40-49	197	48	47	5
50-59	142	48	48	4
60 +	206	49	41	10
Wykształcenie				
podstawowe, gimnazjalne	287	40*	50	9
zasadnicze zawodowe	247	43	50	6
średnie i pomaturalne	361	52*	42	6
wyższe, licencjat	112	64*	36*	0
Miejsce zamieszkania				
wieś	371	46	47	8
miasta do 20 tys.	125	53	42	5
miasta 20-100 tys.	201	52	44	5
miasta 100-500 tys.	190	47	46	7
miasta pow. 500 tys.	120	45	50	5
Województwo				
Dolnośląskie	71	62*	37	2
Kujawsko-pomorskie	47	36	44	20
Lubelskie	66	51	42	7
Lubuskie	24	63	27	10
Łódzkie	62	52	45	3
Małopolskie	88	55	39	6
Mazowieckie	137	39*	56*	6
Opolskie	25	80	14	6
Podkarpackie	43	34	46	20
Podlaskie	39	43	45	11
Pomorskie	58	33	65*	2
Śląskie	123	51	43	6
Świętokrzyskie	56	40	52	8
Warmińsko-mazurskie	23	43	48	9
Wielkopolskie	90	51	48	1
Zachodniopomorskie	55	52	46	3
Grupa społeczno-zawodowa				
kierownicy i specjaliści	64	55	45	0
prywatni przedsiębiorcy	26	48	39	13
pracownicy administracji i usług	111	49	48	4
robotnicy	112	44	51	5
rolnicy	43	48	52	0
gospodynie domowe	36	37	45	18
emeryci i renciści	278	49	43	8
uczniowie i studenci	153	45	51	3
bezrobotni	182	50	41	8
Samoocena sytuacji materialnej				
dobra	156	57*	40	3
średnia	568	48	44	7
zła	278	41*	52*	7
Stosunek do wiary				
wierzący i regularnie praktykujący	642	46	48	6
wierzący i nieregularnie praktykujący	230	49	46	6
wierzący lecz niepraktykujący	112	56	36*	8
niewierzący	20	58	42	0
Zainteresowanie polityką				
polityką zupełnie się nie interesuję	199	38*	50	12
polityką mniej raczej nie interesuje	343	44*	50	7
raczej się interesuję polityką	382	54*	42	4
bardzo się interesuję polityką	82	62*	36	3